

**PROGRAM PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
GMINY WILAMOWICE
na 2011 rok**

<u>Spis treści:</u>	str.
I. Wstęp	3
1. Podstawy prawne programu	3
2. Zadania samorządu gminnego - priorytetowe kierunki działań	3
II. Dane statystyczne dotyczące problemów alkoholowych	4
1. Naruszenie prawa i porządku publicznego	4
2. Liczba mieszkańców Gminy zatrzymanych w Izbie Wytrzeźwień	4
3. Dane GOPS	4
4. Dane GKRPA	5
5. Dane ZOZ	5
6. Dostępność alkoholu w sprzedaży detalicznej oraz gastronomii	5
III. Zasoby w zakresie prowadzenia profilaktyki	6
1. Liczba potencjalnych odbiorców programów profilaktycznych	6
2. Programy i realizatorzy tych programów	6
IV. Wnioski: cele i kierunki działań	7
V. Zadania programu - metody działań	8
1. Kształtowania gminnej polityki wobec alkoholu	8
2. Profilaktyka uzależnień	9
3. Rozwiązywanie problemów alkoholowych	9
VI. Przewidywane efekty, ewaluacja programu	10
1. Realizacja programów profilaktycznych	10
2. Rozwiązywanie problemów alkoholowych	10
3. Gminna polityka wobec dystrybucji i spożywania alkoholu	11
VII. Postanowienia końcowe	11

I. WSTĘP

„Alkohol zajmuje trwałe miejsce w życiu ludzi i pewna ilość problemów związanych z jego spożywaniem będzie występować stale w każdej społeczności. Nikt nie dysponuje możliwością zlikwidowania tych problemów, można jednak podejmować próby ich zmniejszenia.”

J. Mellibruda

1. Podstawy prawne programu

Program profilaktyki uzależnień i rozwiązywania problemów alkoholowych Gminy Wilamowice na 2010 rok opracowano na podstawie następujących aktów prawnych:

- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi / tekst jednolity Dz. U. Nr 70, poz. 473 z 2007 r. wraz z późn. zmianami /
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych / Dz. U. Nr 157, poz. 1240 wraz z późn. zmianami /.
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii / Dz. U. Nr 179, poz. 1485 wraz z późn. zmianami /.
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie / Dz. U. Nr 180, poz. 1493 wraz z późn. zmianami /.
- Zarządzenie nr 4/2002 Burmistrza Gminy Wilamowice z dn. 21 listopada 2002 r.
- Zarządzenie nr 317/2005 Burmistrza Gminy Wilamowice z dn. 6 grudnia 2005 r.

2. Zadania samorządu gminnego - priorytetowe kierunki działań wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Zadania własne samorządów gminnych w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych określone są w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /art. 4¹ ust.1 ww. ustawy /.

W szczególności zadania te obejmują:

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działania na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ /reklama i promocja napojów alkoholowych/ i 15/ m. in. zakaz sprzedaży napojów alkoholowych osobom poniżej 18 roku życia/ ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów i klubów integracji społecznej.

II. DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE WILAMOWICE

Próbie zdiagnozowania wielkości problemów alkoholowych oparto o dane statystyczne, sprawozdawczość Policji, GOPS, ZOSiP, GKRPA i in.

- Na podstawie badań ogólnopolskich można przypuszczać, że :
 - ok. 10% dorosłej populacji naszej Gminy w wieku ponad 18 lat nadużywa alkoholu czyli około 1.260 osób stanowi „grupę ryzyka”,
 - ok. 3 % tj. 380 osób z dorosłej populacji, to osoby uzależnione od alkoholu a co najmniej 1 osoba z otoczenia osoby nadmiernie pijącej jest współuzależniona, czyli ponosi z tego powodu szkody /obejmują one przede wszystkim schorzenia somatyczne, zaburzenia emocjonalne, demoralizację, ubóstwo i obniżenie szans kariery życiowej/.

W dokumentacji GKRPA w Wilamowicach od 1992 roku zarejestrowanych jest 400 osób z problemem alkoholowym, zgłoszonych przez rodziny, policję, prokuraturę, Izbę Wytrzeźwień, GOPS i inne instytucje.

1. Naruszenie prawa i porządku publicznego

- Dane liczbowe z Policji dotyczące naruszania prawa i porządku publicznego
/ dane za okres 1.01.- 30.09.2010 rok / :
 - ogólna ilość interwencji - 303
 - ogólna ilość przestępstw - 67

/Policja nie prowadzi statystyki interwencji i przestępstw związanych z alkoholem/

 - ogólna ilość wykroczeń - 67
 - w tym związanych z alkoholem - 8
 - przypadki przemocy w rodzinie - 8
 - w tym zakończone aktem oskarżenia - 2
 - nietrzeźwi kierujący: - 34
 - w tym rowerzystów - 19

Odnotowano 3 przypadki posiadania substancji narkotycznych.
Nie odnotowano przypadków upicia się młodzieży.

2. Liczba mieszkańców Gminy zatrzymanych w Izbie Wytrzeźwień.

- W Izbie Wytrzeźwień w Bielsku-Białej w okresie III kwartałów 2010 r. przebywało 27 mieszkańców Gminy Wilamowice - niektórzy kilkakrotnie. W sumie odnotowano 38 pobyków.

3. Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

- Z danych GOPS wynika, że w I półroczu 2010 r. na 366 rodzin objętych pracą socjalną, w ok. 11 rodzinach stwierdzono problem alkoholowy.

4. Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2010 r. przeprowadziła rozmowy motywujące do leczenia z 30 osobami /w tym z niektórymi kilkakrotnie/. Wysłała 71 wezwań. Wystąpiono do Sądu z wnioskiem o zobowiązanie do leczenia w 7 przypadkach, 12 osób podjęło leczenie dobrowolnie.
- W terapii dla osób współuzależnionych zdecydowało się uczestniczyć 8 członków rodzin.
- Skierowano na badanie do biegłych sądowych psychologa i psychiatry w celu sporządzenia opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu na podstawie przeprowadzonych badań 8 osób. Zgłosiło się na badanie 5 wezwanych.
- W grupie wsparcia prowadzonej przez terapeutę uzależnień w Wilamowicach uczestniczy systematycznie 12 osób. Sporadycznie ze wsparcia skorzystało 25 osób.
- W punkcie informacyjno-doradczym funkcjonującym w Urzędzie Gminy przy GKRPA, prawnik w 2010 r. udzielił 153 nieodpłatne porady. Psycholog z osobami potrzebującymi pomocy przeprowadził 62 rozmowy.

5. Dane ZOZ w Bielsku - Białej.

- Z danych Specjalistycznego Psychiatrycznego ZOZ w Bielsku-Białej wynika, że w ciągu III kwartałów br. w dokumentacji medycznej w Przychodni Profilaktyki i Leczenia Uzależnień w Bielsku Białej zarejestrowanych jest 28 uzależnionych mieszkańców Gminy Wilamowice i 9 osób współuzależnionych.

6. Dostępność alkoholu w sprzedaży detalicznej oraz gastronomii

Zestawienie na dzień 30.09.2010 r. ilości punktów sprzedaży alkoholu w Gminie:

	Liczba punktów			w tym prowadz. sprzedaż			Liczba pełnoletnich mieszk. w odniesieniu do ogólnej ilości punktów sprzedaży w 2010 r.
	Detal	gastr.	ogółem	detal	gastr.	ogółem	
Wilamowice	10	3	13	10	3	13	181
Dankowice	7	4	11	6	4	10	201
Heczmarowice	5	2	7	5	2	7	266
Pisarzowice	12	2	14	11	2	13	288
Stara Wieś	3	2	5	2	2	4	312
Zasole Bielańskie	1	1	2	1	1	2	300
Razem w gminie:	38	14	52	35	14	49	242

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych

zawierających powyżej 4,5% alkoholu ustalona uchwałami RM w Wilamowicach wynosi

dla: gastronomii - 25
detalu - 40

III. ZASOBY W ZAKRESIE PROWADZENIA PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ Z MŁODZIEŻĄ W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH GMINY

1. Liczba potencjalnych odbiorców programów profilaktycznych **- /stan na dzień 30.09.2010 r./**

- Liczba mieszkańców w miejscowościach Gminy:**

	Ogółem	w tym: pełnoletnich
Wilamowice	2.952	2.349
Dankowice	2 724	2.211
Heczmarowice	2.405	1.862
Pisarzowice	5.130	4.031
Stara Wieś	1.993	1.558
Zasole Biel.	780	600
Razem :	15.984	12.611

- Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach oraz nauczycieli w Gminie Wilamowice**

	liczba uczniów		liczba uczniów
SP Wilamowice	245	Gimn. Wilamowice	199
SP Pisarzowice	327	Gimn. Pisarzowice	196
SP Dankowice	148	Gimn. Dankowice	136
SP Stara Wieś	110		
SP Heczmarowice	134		
Razem:	964		531

Ogółem we wszystkich szkołach pracuje 175 nauczycieli.

2. Programy i realizatorzy tych programów

We wszystkich szkołach realizowane są szkolne programy profilaktyki dostosowane do miejscowej specyfiki, które stanowią integralną część planów wychowawczych pracy szkół.

W szkoleniach przygotowujących do prowadzenia z dziećmi programów profilaktycznych m. in. „Spójrz inaczej”, „Zanim spróbujesz”, „Elementarz”, „Dziękuję NIE” i in. uczestniczyło do tej pory ok. 100 nauczycieli.

Od 2005 r. uczniowie oraz pedagodzy uczestniczą w programach dotyczących profilaktyki narkomanii. Realizatorami tych programów są profesjonaliści, specjaliści w zakresie szkoleń i terapii.

Profilaktyka w szkołach prowadzona jest w sposób systematyczny i zintegrowany. Pedagodzy szkolni koordynujący ww. działania współpracują z GKRPA, GOPS oraz wymieniają się w tym zakresie wiedzą i doświadczeniami.

Zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień prowadzone są również w 4 ogólnodostępnych świetlicach środowiskowych. W zajęciach tych systematycznie uczestniczy ok. 250 dzieci. Zajęcia z dziećmi prowadzi pedagodzy oraz nauczyciele przeszkoleni z zakresu profilaktyki uzależnień.

IV. WNIOSKI: CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Kierując się zadaniami i zasadami określonymi w ustawie oraz lokalnymi potrzebami, przyjmuje się w Gminnym Programie za priorytetowe następujące kierunki działań :

1. Zmniejszenie ilości i dolegliwości alkoholowych, zaburzeń życia rodzinnego /przemocy i zaniedbań / oraz udzielanie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin, dzięki wdrażaniu procedur i programów interwencyjno - pomocowych.

2. Zmniejszenie ilości i częstotliwości picia alkoholu przez młodzież, podwyższenie wieku inicjacji alkoholowej, zwiększenie odsetka abstynentów wśród młodzieży poprzez profilaktyczne oddziaływania na postawy i umiejętności ważne dla zdrowia i trzeźwości a w szczególności wobec młodzieży i grup podwyższonego ryzyka.

3. Zwiększenie wiedzy i świadomości społeczeństwa na temat problemów alkoholowych i możliwości ich rozwiązywania, poprzez działania edukacyjno - popularyzatorskie wśród ogółu społeczeństwa oraz promowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki.

4. Wspieranie i inspirowanie działalności środowisk wzajemnej pomocy osób z problemami alkoholowymi oraz grup trzeźwościowych i innych podmiotów na terenie gminy.

5. Podejmowanie działań w kierunku zmniejszania naruszeń prawa na rynku alkoholowym.

6. Tworzenie bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej dla realizacji Programu.

W zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, działania będą ukierunkowane na zwiększenie dostępności do różnych form pomocy, szczególnie terapii. Potrzeba ta wynika z ubożenia społeczeństwa, wzrastających kosztów dojazdu, problemów czasowych, zapewnienia opieki dzieciom itp. Zintensyfikowana będzie współpraca ze specjalistycznymi placówkami, zarówno w zakresie monitorowania problemu jak i współuczestniczenia w realizacji programów pomocowych.

W zakresie profilaktyki uzależnień wszyscy realizatorzy powinni dążyć do stworzenia zintegrowanego systemu profilaktyki gminnej, do planowania działań rozłożonych w czasie a także do konsekwencji w ich realizowaniu. Bardzo istotne jest profesjonalne przygotowanie nauczycieli, pedagogów i innych osób deklarujących gotowość pracy z dziećmi i młodzieżą. Szczególnie ważnym wyzwaniem w działalności profilaktycznej jest rozszerzenie programu zajęć psychoprofilaktycznych dla młodzieży o prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych. Należy zadbać o odpowiedni dobór kadry prowadzącej te zajęcia oraz o zintegrowanie aktywności sportowo-turystycznej ze środowiskami szkolnymi i innymi placówkami realizującymi profesjonalne programy profilaktyczne.

W optymalny sposób należy kształtować gminną politykę wobec przestrzegania prawa na poziomie handlu alkoholem. Prowadzona będzie edukacja zarówno podmiotów prowadzących sprzedaż jak i całego społeczeństwa, szczególnie jeśli chodzi o nie sprzedawanie alkoholu nieletnim, nietrzeźwym i na kredyt.

V. ZADANIA PROGRAMU - METODY DZIAŁAŃ

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy, kierując się lokalnymi potrzebami, przyjmuje się następujące zadania jako priorytetowe do realizacji w następujących dziedzinach:

1. Kształtowanie gminnej polityki wobec alkoholu

- podejmowanie przez Radę Miejską stosownych uchwał w sprawie realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i podporządkowania mu innych uchwał dotyczących:
 - ustalania liczby punktów sprzedaży,
 - zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych,
 - innych uchwał określonych m. in. w ustawie o wychowaniu w trzeźwości.
- opiniowanie wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej.
- prowadzenie działań edukacyjnych w stosunku do podmiotów handlujących alkoholem poprzez:
 - organizowanie okresowych szkoleń dla osób prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych,
 - przekazywanie właścicielom oraz sprzedawcom, ulotek, aktualnych materiałów informacyjnych dot. problematyki.
- podejmowanie działań kontrolnych i interwencyjnych w stosunku do podmiotów handlujących alkoholem poprzez:
 - pracę Komisji upoważnionej przez Burmistrza Wilamowic do kontroli,
 - współpracę z Policją,
 - motywowanie społeczeństwa do reagowania na przejawy nieprawidłowości w zakresie handlu alkoholem.
- włączanie się w ogólnopolskie i regionalne kampanie edukacyjne mające na celu zapoznanie społeczeństwa z prawnymi regulacjami z zakresu problematyki alkoholowej takie jak:
 - „Chrońmy młodość”, „Alkohol kradnie wolność”, „Bezpieczne wakacje”, „Zgodnie z prawem”, „Alkohol-nieletnim dostęp wzbroniony!”, „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Sprawdź, czy Twoje picie jest bezpieczne” - akcje ogólnopolskie.

2. Profilaktyka uzależnień

- Prowadzenie profesjonalnych programów profilaktycznych na terenie 5 Szkół Podstawowych i 3 Gimnazjów Gminy Wilamowice.
- Organizowanie zajęć edukacyjnych dla rodziców dzieci w wieku szkolnym.
- Realizowanie z dziećmi zajęć z zakresu profilaktyki uzależnień w świetlicach środowiskowych, w oparciu o program i plany pracy.
- Inicjowanie i wspieranie działań o treści profilaktycznej we wszystkich środowiskach pracujących z dziećmi z młodzieżą.
- Wszechstronne wspieranie kształcenia w dziedzinie profilaktyki nauczycieli, wychowawców i innych środowisk pracujących z dziećmi i młodzieżą.
- Współpraca z instytucjami, organizacjami i związkami wyznaniowymi mająca na celu promocję zdrowia i propagowanie trzeźwych obyczajów.
- Działania edukacyjno - popularyzatorskie dla ogółu społeczeństwa w lokalnych publikatorach, tj. „Wilamowice i okolice”, „Gazeta Beskidzka”, „Mój Powiat”.
- Wspieranie szkolnych, pozalekcyjnych zajęć sportowych w szkołach Gminy W-ce.

3. Rozwiązywanie problemów alkoholowych

- Prowadzenie punktu informacyjno - doradczego dla osób z problemami uzależnienia i współuzależnienia w siedzibie GKRPA z dyżurami psychologa i prawnika/wg potrzeb/.
- Współpraca z właściwymi Przychodniami Leczenia Uzależnień i Profilaktyki oraz innymi placówkami leczenia uzależnień.
- Wdrażanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Współpraca z GOPS w Wilamowicach, Komisariatem Policji w Kobiernicach i innymi placówkami pomocowymi.
- Praca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
 - wzywanie osób z problemem alkoholowym i przeprowadzanie z nimi rozmów motywujących do leczenia,
 - kierowanie ww. osób na badanie do biegłych sądowych w celu wydania opinii w zakresie uzależnienia od alkoholu,
 - występowanie do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do leczenia,
 - współpraca z instytucjami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy,
 - włączanie się w inne działania służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

1. Przyznaje się członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w posiedzeniach, każdorazowo wynagrodzenie w wys. 75 zł.

2. Kwota określona w ust.1 wypłacana jest niezależnie od czasu trwania posiedzenia i zawiera także zwrot kosztów podróży związanych z przyjazdem na posiedzenie.

3. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych delegowanym do wykonywania pracy w terenie przysługuje wynagrodzenie w wys. 100 zł. za jeden wyjazd.

VI. PRZEWIDYWANE EFEKTY, EWALUACJA PROGRAMU

W zakresie:

1. Realizacja programów profilaktycznych

- Podniesienie kompetencji nauczycieli, wychowawców i pedagogów w zakresie wdrażania skutecznych strategii profilaktycznych w pracy z młodzieżą.
- Systematyczne wdrażanie programów edukacyjnych adresowanych do rodziców
- Upowszechnienie pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz zapewnienie opieki instruktorów posiadających kompetencje w zakresie działań profilaktycznych.
- Udoskonalenie systemu opiekuńczo - wychowawczego dla dzieci / szczególnie ze środowisk zagrożonych patologią społeczną /.
- Zwiększenie liczby realizatorów programów profilaktycznych w środowisku dzieci i młodzieży.
- Zwiększenie liczby dzieci uczestniczących w szkolnych i pozaszkolnych programach profilaktycznych.
- Zmniejszenie ilości i częstotliwości picia alkoholu przez młodzież.
- Podwyższenie wieku inicjacji alkoholowej.

Mierniki:

Sprawozdania, ankiety, wywiady środowiskowe.

2. Rozwiązywanie problemów alkoholowych

- Zwiększenie dostępu do profesjonalnej terapii uzależnień.
- Wdrożenie procedur interwencji prawno-administracyjnych wobec przemocy i innych zaburzeń funkcjonowania rodziny, powodowanych przez picie alkoholu.
- Podniesienie kompetencji członków gminnych komisji w zakresie motywowania wzywanych osób do leczenia.
- Prowadzenie edukacji społecznej dotyczącej konsekwencji używania alkoholu dla zdrowia.
- Zwiększenie liczby osób podejmujących dobrowolnie leczenie odwykowe.
- Zwiększenie liczby członków rodzin, podejmujących terapię dla współuzależnionych.
- Poprawa skuteczności działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy.

Mierniki:

Ilość spraw zakończonych podjęciem leczenia.

Liczba zgłoszeń do Policji, Prokuratury dotyczących przemocy.

Sprawozdania, ankiety.

3. Gminna polityka wobec dystrybucji i spożywania alkoholu

- Utrwalenie w społeczeństwie przekonania, że alkohol jest specyficznym towarem, który niesie znaczne ryzyko wystąpienia szkód zdrowotnych, społecznych i ekonomicznych.
- Zwiększenie skuteczności egzekwowania prawa zakazującego sprzedaży napojów alkoholowych nieletnim.
- Podniesienie wiedzy sprzedawców napojów alkoholowych w dziedzinie obowiązującego prawa w zakresie handlu alkoholem.
- Zmniejszenie ilości przypadków naruszania przepisów prawnych regulujących obrót alkoholem.
- Poprawa skuteczności interwencji w przypadku naruszania prawa, szczególnie sprzedaży nieletnim i na kredyt.

Mierniki:

Liczba przeprowadzonych kontroli.

Ilość szkoleń i kampanii edukacyjnych.

Sprawozdania, ankiety.

VII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Przewiduje się finansowanie ww. poczynań ze środków zaplanowanych w budżecie Gminy.

Koordynację całości zadań wynikających z Gminnego Programu, powierza się Pełnomocnikowi Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.